

О. В. Батрак,
асистент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки,
Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ
ORCID ID: 0000-0003-1386-4169

DOI: 10.32702/2306-6814.2020.5—6.47

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОЇ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ З ВИРОБНИЦТВА ОДЯГУ: ПРОБЛЕМИ МАКРО- І МІКРОРІВНЯ

О. Batrak,
Assistant of the Department of Finance and Financial and Economic Security,
Kyiv National University of Technology and Design

DIAGNOSTICS OF FINANCIAL EFFICIENCY OF CLOTHING PRODUCTION ENTERPRISES:
UNITY OF MACRO AND MICRO LEVEL

Предметом дослідження є теоретичні засади, методичні основи і практичні аспекти діагностики фінансової результативності підприємств з виробництва одягу на макро- і мікрорівні. Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, публічна фінансова звітність підприємств швейної галузі за десятирічний період. Під час проведення дослідження використано методи аналізу і синтезу, табличного та графічного відображення даних.

Метою статті є багаторівнева діагностика фінансової результативності швейної промисловості України за даними суб'єктів господарювання і статистичними спостереженнями на рівні національної економіки.

У статті виявлено причинно-наслідкові зв'язки між станом і динамікою фінансових результатів підприємств з виробництва одягу, окрім хутряного, на макро- і мікроекономічному рівні. Встановлено, що у результаті структурних змін змінилися підгалузі — лідери внеску у формування сукупного фінансового результату: якщо на початок аналізованого періоду це було виробництво іншого одягу, то на кінець — виробництво робочого одягу.

Вибірка підприємств з виробництва одягу на мікрорівні у кількості 20 суб'єктів господарювання репрезентативно представляє обрану підгалузь швейної промисловості, як за кодами видів економічної діяльності (виробництво робочого, іншого верхнього, спіднього одягу), так і в територіальному розрізі (половина регіонів України). Представлена вибірка підприємств концентровано виражає стан фінансової кризи в галузі, оскільки протягом десятирічного періоду вона має сукупні кумулятивні збитки і від'ємні фінансові результати за підсумками шести років.

Індивідуальна оцінка підприємств мікрорівня дозволяє зробити позитивний прогноз для тих суб'єктів господарювання, які мають додатні кумулятивні фінансові результати і тенденцію до їх покращення. Негативний прогноз слід поширити на підприємства, які мають кумулятивні збитки, накопичені протягом більше, ніж п'ятирічного періоду, з тенденцією до стабілізації або по-

гіршення фінансових результатів. Втрата вартості є неприйнятною для раціональних власників і потребує запровадження концепції антикризового управління підприємствами швейної промисловості.

The subject of the research is theoretical foundations, methodological bases and practical aspects of diagnostics of financial performance of clothing manufacturing enterprises at the macro and micro levels. Methodological and informational basis of the work are scientific works, materials of periodicals, Internet resources, public financial statements of the enterprises of the garment industry for a ten-year period. The study used methods of analysis and synthesis, tabular and graphical display of data. The purpose of the article is a multilevel diagnostic of the financial performance of the garment industry of Ukraine according to the data of economic entities and statistical observations at the level of the national economy.

The purpose of the article is a multilevel diagnostic of the financial performance of the garment industry of Ukraine according to the data of economic entities and statistical observations at the level of the national economy.

The article identifies cause and effect relationships between the state and dynamics of financial performance of clothing manufacturing companies, except for fur, at the macro and microeconomic levels. It is established that as a result of structural changes the sub-sectors — leaders of contribution to the formation of the cumulative financial result have changed: if at the beginning of the analyzed period it was the production of other clothes, then at the end — the production of working clothes.

The sample of micro-level apparel enterprises in the number of 20 economic entities represents the selected sub-sector of the garment industry, both by economic activity codes (production of workwear, other outerwear, underwear) and by territorial section (half of Ukraine's regions). The sample of enterprises is a concentrated expression of the state of the financial crisis in the industry, because over the 10-year period it has cumulative losses and negative financial results for six years.

Individual assessment of micro-level enterprises makes a positive outlook for those entities that have positive cumulative financial results and tend to improve. The negative outlook should be extended to enterprises that have cumulative losses accumulated over more than five years, with a tendency to stabilize or deteriorate their financial results. The loss of value is unacceptable to rational owners and requires the introduction of a crisis management concept for the garment industry.

Ключові слова: діагностика, фінансова результативність, підприємства, виробництво одягу, макро-, мікрорівень.

Key words: diagnostics, financial efficiency, enterprises, clothing production, macro, microlevel.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Легка промисловість та її швейна підгалузь відіграють важливу роль у розвитку національної економіки та забезпеченні добробуту громадян. В умовах євроінтеграції перед галуззю стоїть низка важливих завдань, серед яких вагоме місце посідають: зміцнення фінансової конкурентоспроможності підприємств, забезпечення зростання якості і асортименту товарної продукції, адаптація її властивостей до вимог ЄС. На сьогодні спільна торговельна політика ЄС у галузі торгівлі текстилем та одягом концентрується на відкритті неєвропейських ринків і заохоченні експорту з ЄС, розвитку міжнародної спеціалізації окремих видів виробництва з урахуванням наявних конкурентних переваг, скоро-

ченні виробничих потужностей на території ЄС [1]. Для українських підприємств з виробництва одягу відкриваються великі можливості використання пан'європейської системи діагональної кумуляції походження товару, що дозволить випускати продукцію відомих європейських брендів і подолати вади поширених у галузі давальницьких схем. Розбудова повноцінної системи експорту продукції вітчизняної швейної промисловості під власними брендами потребує реалізації низки заходів, зокрема [2]: зниження витрат на виробництво, активізація інвестиційної діяльності для технічного переоснащення підприємств і використання інноваційних технологій пошиву одягу. Розширення збутових можливостей підприємств з виробництва одягу, їх закріплення на європейських ринках дозволить наростити обсяги виробництва продукції, покращити фінансові результати та подолати фінансову кризу в галузі [3].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Питання діагностики фінансової результативності підприємств з виробництва одягу на макро- і мікрорівні знаходяться у центрі уваги багатьох учених. Бродюк І. В. зазначає, що вступ до ЄС активізує структурне реформування національної економіки загалом та її швейної галузі зокрема. Водночас слід очікувати на суперечливі наслідки: у короткостроковому аспекті можливо закриття неконкурентоспроможних та неефективних підприємств, зростання безробіття; у довгостроковому — збільшення обсягів виробництва, створення нових робочих місць за умови здійснення капітальних інвестицій на реконструкцію і технічне переоснащення підприємств, оновлення основних засобів, зростання обсягів екзогенного фінансування і кредитування, зміни підходів до мотивації праці робітників [4].

Погоджуємося з Гончаренко І., що складні конкурентні умови, кризові явища в легкій промисловості України погіршили її фінансові результати, що негативно позначилося на ринковій вартості підприємств галузі, зниженні рівня їх капіталізації тощо [5]. На мікроекономічному рівні Кравченко Н. Б., Мільченко А. А. розглядають проблеми фінансування процесу екологізації виробництва, засновані на визначенні рівня беззбитковості виробництва, використанні природоохоронного обладнання тощо [6]. Запропонований Левкулич В. В. підхід до прогнозування результатів реалізації стратегії еколого-орієнтованого розвитку підприємств легкої промисловості за допомогою методу кореляційно-регресійного аналізу дозволяє виявити критичні області в діяльності підприємства, що здійснюють безпосередній вплив на цільовий показник економічної доданої вартості [7].

Розглядаючи фактори зниження фінансової результативності підприємств з виробництва одягу, Левкулич В. В. зазначає, що робота більшості вітчизняних підприємств на давальницькій сировині призводить до втрати значної частини прибутку і виключення з життєвого циклу продукту таких стадій як маркетингові дослідження, проектування та розробка продукту, реалізація та післяпродажне обслуговування, а також до відсутності системи управління якістю на підприємстві [8]. Зазначені фактори спричиняють зниження не лише фінансового, але і маркетингового потенціалу підприємств швейної промисловості, оскільки конкурентоспроможність її продукції визначається якісними параметрами [9]. Беляєвою Н. С. запропоновано вирішувати завдання максимізації прибутку або мінімізації витрат підприємства швейної промисловості за допомогою лінійного програмування [10]. Високо оцінюючи науковий доробок зазначених авторів, слід визнати недостатню увагу до питань діагностики фінансової результативності підприємств з виробництва одягу на різних економічних рівнях.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є багаторівнева діагностика фінансової результативності швейної промисловості України за даними суб'єктів господарювання і статистичними спостереженнями на рівні національної економіки.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Протягом 2010—2018 років кількість підприємств, що виробляють одяг, крім хутряного (код КВЕД 14.1), скоротилася із 2094 од. до 1624 од., або на 22,4%. Найбільшими темпами скоротилася кількість підприємств, що виробляють інший верхній одяг (код КВЕД 14.13), — із 1309 од. до 751 од. (на 53,76%). Кількість підприємств, що виробляють робочий одяг (код КВЕД 14.12), зросла на 8,9%, а питома вага — із 21,35% до 29,99%. Кількість підприємств, що виробляє спідній одяг (код КВЕД 14.14), скоротилася незначно — із 167 од. до 142 од., або на 15%, тому структура змінилася несуттєво — скоротилася з 7,98% до 8,74%.

Протягом 2010—2018 рр. фінансові результати підприємств, що здійснюють виробництво одягу, крім хутряного (код КВЕД 14.1), збільшилися із 47387,9 тис. грн до 470624,2 тис. грн, або у 9,93 разів (табл. 1).

Збитки мали місце лише протягом одного 2012 р. — (-30486,7 тис. грн), коли вони збільшилися більше ніж на третину. Частка підприємств, які працюють прибутково, зросла із 62,7% до 71,7%.

На початку аналізованого періоду (2010 р.) основну частку прибутку в галузі генерували підприємства, що виробляють інший верхній одяг (83,41%), на кінець аналізованого періоду (2018 р.) вона скоротилася до 34,59%. Основна причина — відставання темпу росту прибутку в підгалузі (4,12 разів) порівняно з виробництвом верхнього одягу, крім хутряного, загалом. Найбільший обсяг додатного фінансового результату підприємств, що здійснюють виробництво іншого верхнього одягу (код КВЕД 14.13) мав місце у 2016 р. (313952,6 тис. грн, що у 7,94 разів більше порівняно з 2010 р.), від'ємний — у 2012 р. (-63463,5 тис. грн, що у 1,61 разів більше за модулем порівняно з базовим роком). Збитки підгалузі у 2012 р. обумовили збитковість виробництва одягу загалом і більше ніж вдвічі (208,17%) перевищували загальні збитки по галузі. Серед досліджуваної сукупності підприємств підгалузь має найменшу частку підприємств, що працюють прибутково, але вона зросла з 61,7% до 66,2%.

Суттєве покращення фінансової результативності спостерігається в діяльності підприємств, що здійснюють виробництво робочого одягу (код КВЕД 14.12). Якщо у 2010 р. збитки становили -5379,2 тис. грн, то прибутки 2018 р. — 202010,7 тис. грн, тобто зростання за модулем — у 37,55 разів. Питома вага збитків підгалузі у фінансових результатах на початок аналізованого періоду становила (-11,35%), на кінець аналізованого періоду підприємства, що виробляють робочий одяг, генерували основну частину прибутку (42,92%), а найбільша частка спостерігалася у 2014 р. (57,53%). Підгалузь має найбільшу частку прибуткових підприємств, яка

Таблиця 1. Динаміка фінансових результатів до оподаткування підприємств за видами економічної діяльності

Роки	Фінансовий результат (сальдо) до оподаткування		Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток		Структура фінансового результату, %
	тис. грн	базисний індекс, частка од.	у % до загальної кількості	фінансовий результат, тис. грн	у % до загальної кількості	фінансовий результат, тис. грн	
		Виробництво одягу, крім хутряного (14.1)					
2010	47387,9	1,00	62,7	183016,8	37,3	135628,9	100,00
2011	78387,0	1,65	69,6	177657,2	30,4	99270,2	100,00
2012	-30486,7	-0,64	62,4	171107,4	37,6	201594,1	100,00
2013	47168,8	1,00	66,9	165333,5	33,1	118164,7	100,00
2014	48713,6	1,03	70,3	327546,8	29,7	278833,2	100,00
2015	366002,0	7,72	76,7	638516,2	23,3	272514,2	100,00
2016	563627,2	11,89	76,5	646850,8	23,5	83223,6	100,00
2017	558972,6	11,80	72,5	717757,6	27,5	158785,0	100,00
2018	470624,2	9,93	71,7	624471,5	28,3	153847,3	100,00
		Виробництво робочого одягу (14.12)					
2010	-5379,2	-1,00	64,8	18273,8	35,2	23653,0	-11,35
2011	18479,1	3,44	73,0	43756,1	27,0	25277,0	23,57
2012	21081,6	3,92	68,8	48701,7	31,2	27620,1	-69,15
2013	19903,3	3,70	69,1	41747,2	30,9	21843,9	42,20
2014	28023,0	5,21	76,6	69301,8	23,4	41278,8	57,53
2015	162403,3	30,19	85,1	189007,6	14,9	26604,3	44,37
2016	178027,9	33,10	85,9	187720,4	14,1	9692,5	31,59
2017	183021,5	34,02	81,7	221711,9	18,3	38690,4	32,74
2018	202010,7	37,55	81,4	220804,6	18,6	18793,9	42,92
		Виробництво іншого верхнього одягу (14.13)					
2010	39524,1	1,00	61,7	125703,7	38,3	86179,6	83,41
2011	42490,6	1,08	68,7	96458,5	31,3	53967,9	54,21
2012	-63463,5	-1,61	60,1	69878,9	39,9	133342,4	208,17
2013	1918,0	0,05	66,7	65333,5	33,3	63415,5	4,07
2014	91924,8	2,33	66,6	165164,6	33,4	73239,8	188,70
2015	249189,2	6,30	72,5	313594,7	27,5	64405,5	68,08
2016	313952,6	7,94	71,1	339528,4	28,9	25575,8	55,70
2017	300747,9	7,61	67,5	357632,5	32,5	56884,6	53,80
2018	162792,1	4,12	66,2	245947,6	33,8	83155,5	34,59
		Виробництво спіднього одягу (14.14)					
2010	11052,7	1,00	65,6	30491,5	34,4	19438,8	23,32
2011	13858,3	1,25	68,8	28975,1	31,3	15116,8	17,68
2012	1115,7	0,10	64,2	27404,4	35,8	26288,7	-3,66
2013	-1720,1	-0,16	66,0	22479,6	34,0	24199,7	-3,65
2014	-109868,2	-9,94	73,2	47623,6	26,8	157491,8	-225,54
2015	-89673,0	-8,11	73,7	80576,7	26,3	170249,7	-24,50
2016	21569,2	1,95	84,2	60477,9	15,8	38908,7	3,83
2017	19206,1	1,74	74,8	72627,9	25,2	53421,8	3,44
2018	81774,5	7,40	71,5	104744,0	28,5	22969,5	17,38

Джерело: розраховано за даними [11].

зросла з 64,8% до 81,4% з найбільшими значеннями у 2015—2016 рр., які перевищували 85%.

Найбільш нестабільною є діяльність підприємств із виробництва спіднього одягу (код КВЕД 14.14) — протягом 2013—2015 рр. вона була збитковою із максимальним значенням від'ємного фінансового результату у 2014 р. (-109868,2 тис. грн), який майже у 10 разів за модулем перевищував прибуток 2010 р. (11052,7 тис. грн). Фінансові результати 2018 р. (81774,5 тис. грн) у 7,4 разів перевищують показники базового періоду. Частка підприємств, які працюють прибутково, зросла з 65,6% до 71,5%. На початок і кінець аналізованого періоду внесок підприємств, що виробляють спідній одяг, у формування фінансового результату по галузі становив відповідно 23,32% і 17,38%, а у 2014 р. збитки більше ніж удвічі перевищували його (225,54%).

Таким чином, на макроекономічному рівні спостерігаються чітко виражені тенденції зміцнення фінансової конкурентоспроможності підприємств, що ви-

робляють робочий одяг порівняно з іншими видами одягу.

На мікроекономічному рівні досліджено фінансові результати до оподаткування діяльності 20 швейних підприємств за 2009—2018 рр. з кодами КВЕД 14.12, 14.13, 14.14 (табл. 2).

Вони досить повно репрезентують регіональне розподілення швейних підприємств України: дев'ять областей (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Київська, Кіровоградська, Львівська, Тернопільська, Черкаська, Чернігівська) і три міста (Київ, Луцьк Могилів — Подільський).

У 9 із досліджуваних підприємств середньорічні і кумулятивні показники фінансових результатів є додатними, у решти — від'ємними. Єдиним підприємством, яке протягом аналізованого періоду працювало беззбитково, є ПРАТ "Швейна фабрика "Ніна" (Київська обл., код КВЕД 14.12), по якому середньорічний прибуток склав 293,87 тис. грн, кумулятивний — 2938,7 тис. грн.

Таблиця 2. Показники фінансових результатів до оподаткування підприємств з виробництва одягу за видами економічної діяльності за 2009—2018 рр.

№ п/п	ЄДРПОУ	Регіон	Назва підприємства	Код КВЕД	Фінансові результати		Кількість збиткових років		Тенденція фінансових результатів
					середнє за рік	кумулятивні	середнє за рік	кумулятивні	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	05502634	Чернігівська обл.	ПрАТ «Чернігівська швейна фабрика «Елегант»	14.13, 14.12	3443,3	34433,0	1	1	покращення
2	00309252	м. Київ	ПрАТ «Швейна фабрика «Воронін»	14.13	2248,1	22481,0	4	1	покращення
3	05502462	Івано-Франківська обл.	ПрАТ «Івано-Франківське виробничо-торгівельне швейне підприємство «Галичина»	14.13	456,6	4566,0	3	1	покращення
4	05502700	Кіровоградська обл.	ПрАТ «Швейна фабрика «Зорянка»	14.13	407,2	4072,0	2	2	покращення
5	05415556	Київська обл.	ПРАТ «Швейна фабрика «Ніна»	14.12	293,87	2938,7	0	0	покращення
6	13352962	Волинська обл.	ПрАТ «Нововолинська швейна фабрика»	14.12	240,1	2401,0	3	2	покращення
7	13592338	Закарпатська обл.	ПрАТ «Швейна фабрика «Прометей»	14.13, 14.12	51,8	518,0	3	0	стабільність
8	00309223	Івано-Франківська обл.	ПрАТ «Коломийська швейна фабрика»	14.14, 14.13	21,2	212,0	1	0	стабільність
9	05468133	Київська обл.	ПрАТ «Літківська швейна фабрика «Любич»	14.13	13,74	137,4	5	6	покращення
10	00310083	Чернігівська обл.	ПрАТ «Добрянська швейна фабрика «Полісся»	14.12	-31,88	-318,8	6	10	покращення
11	00309387	Київська обл.	ПрАТ «Фастівське швейне підприємство «Козак»	14.13	-55	-550,0	6	10	покращення
12	05468104	Тернопільська обл.	ПрАТ «Чортківська швейна фабрика»	14.13	-58,3	-583,0	9	7	погіршення
13	05468021	Львівська обл.	ПрАТ «Бориславська швейна фабрика «Спецодяг»	14.12	-60,97	-609,7	6	10	погіршення
14	05468162	м. Могилів-Подільський	ПАТ «Могилів-Подільська швейна фабрика «Аліса»	14.13	-81,93	-819,3	8	10	стабільність
15	05502568	м. Луцьк	ПАТ «Луцьке виробничо-торгівельне швейне підприємство «Волинь»	14.13	-93,7	-937,0	5	10	стабільність
16	05468015	Черкаська обл.	ПАТ «Швейна фабрика Лібовнера»	14.13	-153,5	-1535,0	9	8	стабільність
17	00310093	Чернігівська обл.	ПрАТ «Прилуцька швейна фабрика»	14.13	-154,9	-1549,0	5	7	стабільність
18	05468127	Львівська обл.	ПрАТ «Стрийська швейна фабрика «Стрітекс»	14.12	-828,6	-8286,0	4	2	погіршення
19	00309140	Закарпатська обл.	ПрАТ «Ужгородська швейна фабрика»	14.13	-1508,4	-15084,0	8	9	стабільність
20	00309246	м. Київ	ПрАТ «Швейне підприємство «Юність»	14.14, 14.13	-9505	-95050,0	8	10	стабільність

Джерело: власні розрахунки.

Протягом одного року збитковою виявилася діяльність таких підприємств: ПрАТ "Чернігівська швейна фабрика "Елегант" (Чернігівська обл., код КВЕД 14.13, 14.12) і ПрАТ "Коломийська швейна фабрика" (Івано-Франківська обл., код КВЕД 14.13, 14.12). Їх кумулятивний прибуток склав відповідно 34433,0 тис. грн і 212,0 тис. грн. Водночас перше підприємство демонструвало тенденцію к покращенню фінансових результатів, у другого підприємства вони були відносно стабільними. Дворічні прибутки отримало ПрАТ "Швейна фабрика "Зорянка" (Кіровоградська обл., код КВЕД 14.13), кумулятивний прибуток 4072,0 тис. грн із тенденцією до покращення.

У переважної більшості прибуткових підприємств кількість збиткових періодів не перевищувала 4. ПрАТ "Швейна фабрика "Воронін" (м. Київ, код КВЕД 14.13), незважаючи на чотирирічний збитковий період, отри-

мала за другим за масою обсяг кумулятивного прибутку (22481,0 млн грн) із тенденцією до покращення. Протилежні результати демонструє ПрАТ "Стрийська швейна фабрика "Стрітекс" (Львівська обл., код КВЕД 14.12) із чотирирічними збитками, які протягом 2015—2018 рр. зросли з 705 тис. грн до 6953 тис. Незважаючи на стабільне зростання прибутку протягом 2009—2014 рр. із 145 тис. грн до 2103 тис. грн, кумулятивні фінансові результати виявилися від'ємними (8286,0 тис. грн).

П'ятирічні збитки продемонстрували підприємства, що виробляли інший одяг (код КВЕД 14.13), — ПАТ "Луцьке виробничо-торгівельне швейне підприємство "Волинь" (м. Луцьк) і ПрАТ "Прилуцька швейна фабрика" (Чернігівська обл.). Коливання їх річних фінансових результатів було відносно стабільним, а кумулятивний збиток склали відповідно (-937,0 тис. грн) і (-1549,0 тис. грн). Два підприємства з найменшими від'ємними куму-

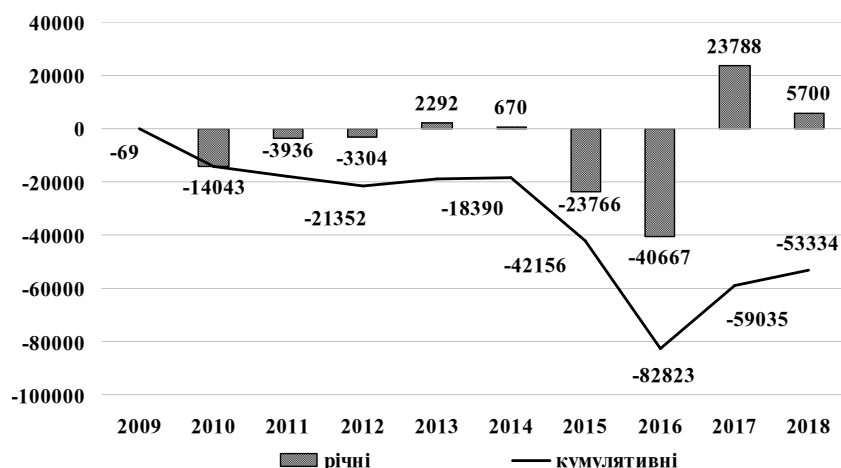

Рис. 1. Динаміка фінансового результату до оподаткування за сукупністю досліджуваних підприємств з виробництва одягу, крім хутряного, тис. грн

Джерело: власні розрахунки.

лятивними фінансовими результатами (-318,8 тис. грн і -550,0 тис. грн), незважаючи на 6-річний збитковий період, демонструють тенденцію до їх покращення — це ПрАТ "Добрянська швейна фабрика "Полісся" (Чернігівська обл., код КВЕД 14.12) і ПрАТ "Фастівське швейне підприємство "Козак" (Київська обл., код КВЕД 14.13).

У решти підприємств кумулятивні від'ємні фінансові результати сформувалися як наслідок збиткової діяльності протягом 8—9 річного періоду. ПрАТ "Ужгородська швейна фабрика" (Закарпатська обл., код КВЕД 14.13) отримала прибуток вдвічі — у 2009 р. (881 тис. грн) і у 2017 р. (3203 тис. грн), протягом інших періодів розмір збитків був стабільним. На ПрАТ "Швейне підприємство "Юність" (м. Київ, коди КВЕД 14.14, 14.13) протягом 2009—2016 рр. розмір збитків збільшився з 2967 тис. грн до 49924 тис. грн. Незважаючи на те, що у 2017—2018 рр. воно перейшло до беззбиткової діяльності, отримавши прибутки відповідно 73 тис. грн і 35 тис. грн, підприємство можна вважати стабільно збитковим із огляду на малий обсяг їх маси.

Оцінюючи якість змін, слід визнати, що у 9 досліджуваних підприємств спостерігалася тенденція до покращення фінансових результатів, у 8 вони були відносно стабільними, у 3 мало місце погіршення. Покращення фінансових результатів було притаманно для підприємств з найменшими кумулятивними збитками, погіршення — для підприємств з від'ємними фінансовими результатами. Ознака "стабільність" у 75% випадків має негативний окрас, оскільки відноситься до підприємств, які отримували збитки протягом 8—9 річного періоду.

Протягом 2009—2018 рр. сукупний фінансовий результат досліджуваних 20 підприємств був від'ємним протягом 2009—2012 рр. (максимальне значення (-14043 тис. грн) у 2010 р.) та у 2015 р. та у 2016 р. — збитки відповідно (-23766 тис. грн) та (-40667 тис. грн). Прибутковими виявилися тільки 40% досліджуваних річних інтервалів (рис. 1).

Протягом 2009—2016 рр. спостерігалася стійке зростання від'ємного кумулятивного фінансового результату до оподаткування досліджуваних підприємств

з 69 тис. грн до 82823 тис. грн до кінця аналізованого періоду обсяг збитків скоротився до 53334 тис. грн.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

1. Ретроспективний період дослідження діяльності підприємств з виробництва одягу становить десять років (2009—2018), який характеризується кількісними і якісними змінами. Фінансова результативність досліджених швейних підприємств на макrorівні покращилася, що виражається у зростанні додатних фінансових результатів і зменшенні частки підприємств, які отримали збитки. Найстійкіший тренд покращення фінансових результатів демонструють підприємства з виробництва робочого одягу, найбільш варіативними є фінансова результативність підприємств з виробництва спіднього одягу. У результаті структурних змін, що відбулися, змінилися підгалузі — лідери внеску у формування сукупного фінансового результату: якщо на початок аналізованого періоду це було виробництво іншого одягу, то на кінець — виробництво робочого одягу.

2. Вибірка підприємств з виробництва одягу на мікрорівні у кількості 20 суб'єктів господарювання репрезентативно представляє обрану підгалузь швейної промисловості, як за кодами видів економічної діяльності (виробництво робочого, іншого верхнього, спіднього одягу), так і в територіальному розрізі (половина регіонів України). Представлена вибірка підприємств концентровано виражає стан фінансової кризи в галузі, оскільки протягом десятирічного періоду вона має сукупні кумулятивні збитки і від'ємні фінансові результати за підсумками шести років.

3. Індивідуальна оцінка підприємств мікрорівня дозволяє зробити позитивний прогноз для тих суб'єктів господарювання, які мають додатні кумулятивні фінансові результати і тенденцію до їх покращення. Негативний прогноз слід поширити на підприємства, які мають кумулятивні збитки, накопичені протягом більше, ніж п'ятирічного періоду, з тенденцією до стабілізації або погіршення фінансових результатів. Втрата вартості є неприйнятною для раціональних власників і потребує за-

провадження концепції антикризового управління підприємствами швейної промисловості.

Метою подальших досліджень є діагностика фінансової стійкості швейних підприємств у системі антикризового управління.

Література:

1. Усенко О. Оцінка результатів угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄС для галузей обробної промисловості (машинобудування, хімічної, легкої промисловості). Міжнародна економічна політика. 2007. Вип. 7. С. 84—129.
2. Чубар М.М. Формування стратегії вітчизняного швейного підприємства-експортера в поточних економічно-правових умовах. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2014. Вип. 3. С. 160—167.
3. Чубар М.М. Ринок європейського економічного простору як найбільш пріоритетний для експортної діяльності вітчизняних підприємств-виробників одягу. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2014. № 5 (1). С. 58—62.
4. Бродюк І.В. Інтеграція швейних підприємств України у європейський економічний простір. Ефективна економіка. 2015. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_1_24
5. Гончаренко І. Діагностика фінансового стану підприємств легкої промисловості як складової фінансового та конкурентного потенціалу. Економічний аналіз. 2013. Т. 12 (3). С. 80—84.
6. Кравченко Н. Б., Мільченко А. А. Вирішення проблеми фінансування процесу екологізації швейного виробництва. Людина та довкілля. Проблеми неоекології. 2014. № 1—2. С. 106—111.
7. Волошенко О.О. Прогнозування результатів реалізації стратегії еколого-орієнтованого розвитку підприємств легкої промисловості. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2015. № 4. С. 140—145.
8. Левкулич В.В. Формування витрат, пов'язаних з забезпеченням та покращенням якості продукції на швейних підприємствах. Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. 2012. Вип. 9 (2). С. 258—265.
9. Драбаніч А.В. Процес оптимізації витрат швейного виробництва на забезпечення планового рівня споживчої якості. Економіка і управління. 2012. № 4. С. 120—126.
10. Беляєва Н.С. Сумісна оптимізація виробничої програми та витрат на виробництво продукції підприємствами швейної промисловості. Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. 2014. № 2 (1). С. 56—59.
11. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата доступу 01.02.2020).
3. Chubar, M. M. (2014), "The market of the European Economic Area as the most priority for export activities of domestic garment manufacturing companies", Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky, vol. 5 (1), pp. 58—62.
4. Brodiuk, I. V. (2015), "Integration of garment enterprises of Ukraine into the European economic space", Efektyvna ekonomika, vol. 1, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_1_24 (Accessed 1 February 2020).
5. Honcharenko, I. (2013), "Diagnosis of financial status of light industry enterprises as a component of financial and competitive potential", Ekonomichniy analiz, vol. 12 (3), pp. 80—84.
6. Kravchenko, N. B. and Milchenko, A. A. (2014), "Solving the problem of financing the process of greening garment production", Liudyna ta dovkillia. Problemy neoeokolohii, vol. 1—2, pp. 106—111.
7. Voloshenko, O. O. (2015), "Forecasting the results of the implementation of the strategy of environmentally oriented development of light industry enterprises", Problemy i perspektivy ekonomiky ta upravlinnia, vol. 4, pp. 140—145.
8. Levkulych, V. V. (2012), "Formation of costs associated with providing and improving the quality of products at garment enterprises", Ekonomichni nauky. Ser.: Oblik i finansy, vol. 9 (2), pp. 258—265.
9. Drabanich, A. V. (2012), "The process of optimizing the cost of garment production to ensure the planned level of consumer quality", Ekonomika i upravlinnia, vol. 4, pp. 120—126.
10. Bieliaieva, N. S. (2014), "Joint optimization of the production program and the cost of production of products by the garment industry", Problemy i perspektivy rozvytku pidpryemnytstva, vol. 2(1), pp. 56—59.
11. State Statistics Service of Ukraine (2020), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 1 February 2020).

Стаття надійшла до редакції 02.03.2020 р.

www.dy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73

References:

1. Usenko, O. (2007), "Evaluation of the results of the FTA between Ukraine and the EU for the manufacturing industries (mechanical engineering, chemical, light industry)", Mizhnarodna ekonomichna polityka, vol. 7, pp. 84—129.
2. Chubar, M. M. (2014), "Formation of the strategy of domestic garment exporting enterprise on the conveyor of economic and legal conditions", Ekonomichni nauky, vol. 3, pp. 160—167.